

Kälarne **Nytt**

En tidning för Kälarnebygden

årgång 8 nr 4
Aug 2012

Trivselträffar för alla i Kälarne med omnejd

Den första träffen hade vi den 23 mars på Hemgården i Kälarne. Glada spelmän från Bräcke stod för underhållningen och vi var 48 personer som trängdes och trivdes.

Den 24 april var det dags igen. Eftersom det blev trångt för oss på Hemgården både inne och ute förlade vi träffen till församlingshemmet i Västanede och byföreningen där stod för värdskapet. Elisabet Engberg läste egna dikter och berättade och Runa Westman spelade piano och ledde allsång.

Den 22 maj träffades vi åter i Västanede och vi fick besök av Hildur och Hervor, två paranta damer som lockade till många skratt. Vi fick också lära känna en duktig dragspelare, Torsten Bertlin. Till denna träff kom 38 personer. Det svenska kungahuset konkurrerade med oss genom att låta döpa lillprinsessan Estelle och den tilldragelsen sändes i TV.

Trivselträffarna har blivit väldigt uppskattade och därför fortsätter vi i höst med en träff i månaden. OBSERVERA att man inte behöver tillhöra någon särskild organisation eller ha uppnått någon viss ålder för att få komma! Det blir alltid något slag av förtäring, som kommer att kosta mellan 25 och 30 kronor. För att finansiera underhållare av olika slag säljer vi lotter.

Den 28 augusti klockan 11.00 är alla välkomna till Sörbygden och Tossengård. Från Lit kommer då Evert Markusson. Han kommer att underhålla med musik, sång, historier och ett avsnitt friskvård, som han kallar för ”Ta vara på det friska”. Evert är en stor mästare när det gäller att få folk att trivas och att ha roligt. Vi garanterar många skratt.

Inget är bestämt om träffar senare i höst. Men håll utkik i Kälarne-Nytt och på sidan 2 i Kommunbladet.

Väl mött till en trevlig höst!

Monika Ljungberg och Sigbritt Eriksson

Kostnaderna för papper och tryckning av detta nummer sponsras av
Firma ANDERS GRÜNNING

Lizzy slutar på Kupan

Den 31 augusti 2012 går Lizzy Larsson ut från Kupan i Kälarne för att inleda sin nya karriär, den som pensionär, vilken hon aldrig hittills provat på. Först arbetade hon på sjukstugans mottagning till 63 års ålder och därefter som vikarie på andra avdelningar tills hon blev 71. Vid sidan om hade hon även arbetat på Kupan de sista åren.

Kälarne Rödakorskrets, där Lizzy varit medlem från början av 1970-talet, hade varit nedlagt under ett antal år, men 6 november 1995 bildades en interimstyrelse med Lizzy Larsson, Margot Smedberg, Sonja Eriksson och Rune Engström som medlemmar. De var aktiva och studerade RK:s verksamhet och lärde sig hur de själva skulle arbeta inom organisationen.

Den 3 september 1999 kunde de öppna Kupan i Kälarne, en lokal för fika och försäljning, i gamla matsalen på sjukstugan. Röda Korset bedrev vid den tiden en hjälpverksamhet i provinsen Garissa i Kenya. Den var Kälarneavdelningen med om att stödja. Därefter följde ett 10-årigt projekt med stöd till Pskov, en stad i västra Ryssland. Lizzy följde med på en mycket intressant resa dit 2002, där hon på plats fick se resultatet av deras insamlade medel. Året därefter kom det återbesök därifrån till Kälarne. Lizzy och styrelsen fick då bl.a. visa hemgården, sjukstugan, skolan och dagis för de ryska gästerna.

Kupan flyttade så småningom från sjukstugan till ”gamla Folkbanken”, efter några år till ”gamla Lindströms-huset” och som bekant finns den nu i

”gamla Folktandvården”.

- Vad har åren på Kupan betytt för dig? frågar jag.

- Jag har tyckt om att göra något som är bra för människor, säger hon. Som att folk har kunnat komma hit och fika.

Hon betonar att aldrig en enda krona har tagits från försäljningen till kaffeserveringen. Det har alltid kommit in pengar till fikakassan. Röda Korsets bössinsamlingar går ju till förutbestämda ändamål, påpekar hon. Försäljningen på Kupan har räckt till hyran. Men det är färre nu än tidigare som handlar här. Vad det beror på vet hon inte. Kanske är den här lokalen för ”inträngd” i centrum, funderar hon.

Vad kommer Lizzy att sakna mest när hon slutar?

- Jo, trevnaden här, alla människor jag har kommit nära. Och så ”familjen” förstås, stamgästerna som kommer nästan varje dag när det är öppet.

Det har varit ett växlingsrikt liv på Kupan. Allt från personhot och beskyllningar om juvelstöld till att folk skänkt oss värdefulla föremål.

Titta på klockan som står där och tickar så lugnt på ett skåp i fikarummet! Den kommer jag att sakna! Vi fick den av ett äldre par som besökte oss för några år sedan. De hade packat sin stora kombi full med ägodelar som de hade tänkt sig att dela ut till olika välgörenhetsinrättningar i landet under sin resa genom Sverige. När de hade suttit hos oss en lång stund, fikat och pratat, så gick de ut och packade ur allt som fanns i bilen och skänkte till Kupan i Kälarne. Den var ju

ändå bäst i hela landet, hade de upptäckt. Dessa gåvor inbringade mycket pengar till oss, säger Lizzy. Men klockan! Den har jag aldrig sålt. Den har stått här och tickat sen dess. - Hur kommer ditt nya liv som pensionär att se ut? undrar jag. - Jag har inga bestämda planer. Till att börja med ska jag bara försöka låta dagarna gå. Men sen vill jag ju hälsa på

mina söner oftare. Och så vill jag ägna mig mer åt Gabriel, fortsätter hon. - Vem är Gabriel? frågar jag nyfiket. - Det är min grå-brunspräckliga kattpojke, säger hon.

Lycka till Lizzy!

Runa Westman

Lizzy med
”familjen”
samlad
runt kaffe-
bordet på
Kupan.

Frv: Nancy Hansson, Rolf Sandström, Magnus Morin, Lizzy Larsson, Sven Erik Eliasson, Anders Arvidsson, Monica Larsson, Rut-Marie Nicolaisen, Monika Johansson, Kalle Karlsson och Gösta Fredriksson. **Några omdömen om Kupan från dem: Det här är en familjesamling, alla har sina historier. En bra plats att träffas på. Allt är så trevligt här. Man längtar hit. Bra att Kupan finns. En stor gärning!**

Är du intresserad av att hjälpa till på Kupan?

VÄLKOMMEN!

Anmäl dig till Karin Enmark

Tel 0696-40677 eller 076-1020143

Nya öppettider från 1 september:

Måndag, onsdag, fredag 10.00 – 14.00

Nordiska Hund i Kälarne

Det här ska vara ett hund- och människoparadis, säger Kim Salomons-son, när vi sitter och dricker kaffe i solen på Nordiska Hunds inbyggda gård.

Ja, mycket har förändrats sedan Hemgården stod där öde och tom. Nu sjuder den av liv. Barn och hundar springer omkring och leker.

Kim startade en hundskola i mindre format redan förra året hemma i den egna villan, men lokalerna blev snabbt för små. Då kontaktade hon, tillsammans med sambon Robert Fagerberg, Bräcke kommun angående den nästan helt folktomma Hemgården. På kommunen blev man omedelbart intresserade och har sedan dess varit mycket hjälpsamma vid försäljningen av fastigheten.

- En eloge till kommunen! Säger Kim. Etableringen i Kälarne har dragit hit folk, fortsätter hon.

Fem personer hjälper för närvarande till med driften, bl.a. Pia Sundberg, som flyttat in i en lägenhet där.

Endast en lägenhet var uthyrd när hundskolan kom dit. Nu är fem av sex uthyrda.

Det gamla köket hyrs för tillfället ut till sammanträden och föreningar, men där planerar man utbyggnad till storkök med altan och grillplats utanför.

Tills vidare sköter Robert matlagning och servering för inneboende kursdeltagare och pensionatsgäster.

Den gamla Hemgården hade som bekant många rum, som numera används som laboratorier, träningsrum samt övernattningsrum och lägenheter för kursdeltagare. Stora samlingsalen används bl.a.

till inomhusträning, filmvisning, allaktivitetsrum, teorilokal och föreläsningar.

En av Sveriges mest kända etologer, Lars Fält, gästade härom veckan hundskolan och höll en synnerligen intressant, tretimmars föreläsning om hundens syn, lukt och hörsel jämfört med människans sinnen.

Under våren och sommaren har man haft en livlig verksamhet med en mängd program, bl.a. valpkurser och spårök samt olika specialutbildningar, t.ex. material-, sprängämnes-, mögel-, narkotika- och vattensök, liksom utbildning av diabeteshundar. Hundarna tränas ofta på en särskild plattform i laboratorierna.

I jakthundsprogrammets läroplan ingår bl.a. bakspår, inkallning, specialsök, viltspår och eftersök.

Vid Fäviken Game Fair deltog Nordiska Hund. Robert höll 10 föredrag om doftselektering för jakthundar och dessutom demonstrerades kantarellsöksutbildningen. Kim är mycket nöjd med resultatet. Nya kursdeltagare är redan på plats.

- Hur tänker ni er framtiden? Undrar jag.

- Vi är redan trångbodda här, säger Kim. Det har nästan blivit för stort för fort. Men vi kommer förhoppningsvis att kunna anställa fler. Vi hoppas på sex till åtta personer så småningom. Allsidigheten är viktig. Det här är ju den enda hundskolan i Sverige där man erbjuder helpension.

Så filosoferar Kim, där hon sitter med hunden Bambi i sitt knä.

Metodiken man använder sig av kallas

”positiv förstärkning”. Man utdelar aldrig bestraffningar, men ger omedelbart belöning när hunden gör rätt, en metod som även rekommenderas av etologen Lars Fält.

Han säger: Det går kanske att lära hunden med bestraffning *en* gång, men hur går det vid nästa tillfälle?

Sedan tillägger han: Man kan inte se hundens *känsla*, man kan bara se vad den *gör!*

En kursdeltagare, busiga beaglen Buster, brukar gå med särdeles hög svansföring varje gång han besöker hundskolan Nordiska Hund.

Säg, vilken känsla kan ligga bakom det beteendet?

Runa Westman

Kim med hunden Bambi

Marknaden i Gastsjöns Bygdegård

Äntligen var dagen för vår marknad inne.

Det hade varit varmt och skönt några dagar och vi hoppades att även marknadsdagen skulle bli fin. Men inte... Redan klockan 10 på förmiddagen började det att regna så smått.

Vi hjälpte knallarna att resa tält och regnskydd. Alla förberedelser var gjorda och alla medarbetare på plats. Dock saknades Älvahäxan, som skulle komma och lägga stjärna eller spå i händer. Det visade sig att hon blivit tvungen att stanna hemma med sjukt barn. Väldigt synd, då många besökare hade velat träffa henne. Det blev många besökare trots att Det regnade i stort sett hela dagen.

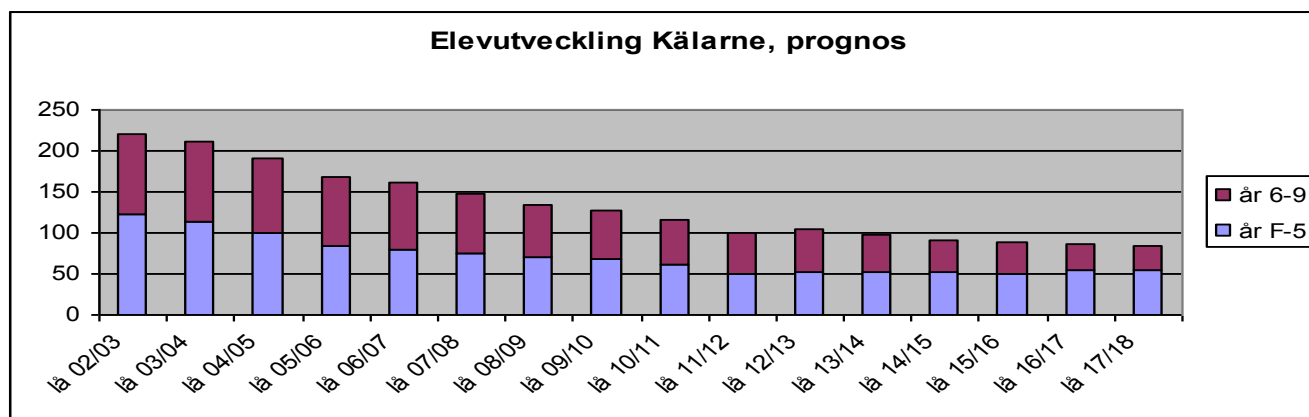
Det åts mera kams och fikades mera än i fjol. Jag gick runt och lyssnade vad knallarna tyckte och dom verkade också nöjda. Marie, som skötte ansiktsmålningen, hade också haft fullt upp att göra.

Ett par av besökarna, Runa och Martti, kom med många av sina egna gäster för att fira sin guldbrylllopsdag. Deras brylllopsfest gick av stapeln just i Bygdegården för 50 år sedan.

Ett stort tack till knallar, besökare och ideellt arbetande medlemmar i föreningen.

Sigbritt

Elevunderlaget fortsätter att minska i Kälarne skola

De senaste 10 åren har elevunderlaget i Kälarneområdet halverats. Läsåret 2002/03 fanns i skolområdet 226 elever varav 99 st gick i årskurs 6-9 och kommande läsåret 12/13 endast 100 elever med 50 st i år 6-9. I huvudsak orsakas elevminskningen av minskande barnkullar.

Från läsåret 14/15 kommer elevantalet sedan att pendla mellan 30-40 elever under en 10-årsperiod, förutsatt att ingen utflyttning sker.

Kan högstadiet i Kälarne vara kvar?

Varje elev ger skolan en pedagogisk resurs, i Bräcke kommun 7,6 pedagoger/100 elever.

Läsåret 2002/03 gav nyckeltalen 7,52 tj, lå 12/13 endast 3,88 tjänster. För att täcka schemat (1 lärare per årskurs) krävs 5,3 tj.

Införandet av lärarlegitimation.

Lärare måste från och med 1 dec 2013 vara legitimerade för att få ansvara för undervisning och sätta betyg. Från 1 juli 2015 gäller legitimationskravet även för lärare anställda före 1 juli 2011. Kraven är att läraren har behörighet att undervisa i ämnet i den aktuella årskursen.

I Kälarne ligger lärarbehörigheten på 90,2% och är därmed högre än både i kommunen totalt och i riket (87,8 %). Personalomsättningen är låg, lärarkåren har hittills varit mycket stabil.

Elevernas slutbetyg och resultat på nationella prov har genom åren generellt legat över rikssnittet (oavsett elevantal).

I väntan på legitimationerna kan vi dock redan i dag se att ämnesbehöriga lärare saknas i ämnena slöjd, bild, hemkunskap och musik (år 8-9), ett problem man delar med åtskilliga av landets skolor.

I ämnena slöjd (330h), bild (230h), musik (230h) samt hem-och konsumentkunskap (118h) är antalet timmar i läroplanen litet samtidigt som lärarbristen är som störst i dessa ämnen.

Kälarne skola saknar formellt ämnesbehöriga lärare i följande ämnen, tjänsteunderlaget gör det svårt/omöjligt att rekrytera lärare utifrån.

Tjänsteunderlag "småämnena" lå 12/13:	
Mu 4-9	0,14
Bd 6-9	0,17
Hk 5-9	0,18
Textilslöjd 3-9	0,28
Träslöjd 3-9	0,28
	1,05

Med den gamla läroplanen var det mer naturligt att organisera så att högstadiet omfattade åk 6-9 eftersom avstämning mot uppnåendemål och nationella prov gjordes i åk 5.

Med skolans nya styrdokument faller sig denna indelning inte längre lika naturlig.

De nationella proven och avstämningen mot kunskapskraven sker nu i stället i åk 6.

Hur gör vi med år 7 till 9 i framtiden?

- Samarbete eller samgående med annan högstadieskola?
- Fortbildning: bild 45 hp, hemkunskap 45 hp, slöjd 45 hp, musik 90 hp (30 hp = en termins heltidsstudier)?
- Distansundervisning?
- Reselärare i kommunen?
- Påverkan på övrigt näringsliv?

Hela utredningen om framtida organisation och placering av högstadiet i Kälarne arbetas det med.

Reidar Otterbjörk

3

sätt att söka rätt vård

Du vet väl att det finns olika sätt att kontakta vården beroende på vad du behöver hjälp med?

Ring 1177 om du tror att du är sjuk, om du är lindrigt skadad eller behöver råd om vård. Du kan också söka information på www.1177.se.

Ring din hälsocentral om du är sjuk och behöver vård. Telefonnummer finner du på www.jll.se, eller på telefonkatalogens blå sidor. På mina vårdkontakter, www.minavardkontakter.se, kan du själv utföra enklare vårdärenden, dygnet runt – utan telefonköer.

Ring 112 till SOS Alarm om du är akut, allvarligt sjuk eller skadad.

För så snabb och bra service som möjligt när du behöver vård!

Jämtlands Läns Landsting

www.jll.se/halsoval

Hemmä

Dä ä nan, som ha bada.
Lortrännra ä kvär däri karä.
Golve ä blött,
å handduken häng på badkarkant'n.
Huga, e tåcke före –
gett nå ta å torke opp.

Dä ä nan, som ha våre te lagårn.
Hö-må å spån ha fårrd ma in.
Golvä ä skräpit å stövlan skiti.
Huga hur hän si ut –
gett nå ta å sopä opp.

Dä ä nan, som ha bytt kläa.
Lortkläa ligg på n' stol å pyini soffa,
lortklätunna ä full å galgan tom.
Huga, va mycke slärver –
gett nå ta å tvätte opp.

Torke, sopä, tvätte.
Plockå opp ma e fale tålamo.
Håcken är' ä som håll tä slärva å
sopen?
Å håcken är' ä som alltin kröke
rygg?

A mamma sa klart!

Elisabeth Engberg: Ur diktsamlingen "Vardagsnära"
Översättningsproblem? Kontakta redaktören eller författaren!

Klass 4 i Kälarne vill härmed tacka alla sponsorer för Era bidrag till Riksfinalen i Schack4an. Riksfinalen var i Västerås, där vi mötte andra klasser från hela Sverige, totalt ca 1200 elever. Själva tävlandet gick mindre bra men alla kämpade på och gjorde sitt bästa.

Vi fick även tid att besöka Sala silvergruva, så helgen blev en oförglömlig upplevelse. Sponsorer:
Ansjö Skog och Markkonsult, SCA, Octowood, Christer Mellberg Maskin AB, Bimab, Per-Arne Loft, Magnus "Manke" Svedberg, Söderströms Motor och Verkstad, Per-Martin Grävmaskin AB, Kälarne Taxi, Sörbygdens Åkeri AB, samt några till som betalat in pengar på kontot men inte angivit avsändare.

På besök i Albacken

När jag kom till Albacken häromdagen möttes jag av en stor välkomstskylt och längs vägen fladdrade små flaggor på alla stolpar. Det kändes som om det vore en fest på gång i byn och inte förminska- des den känslan när jag kom in i by- affären strax innan den öppnades för dagen. Doften av kaffe och nygräddade wienerbröd slog emot en. Där gräddas varje morgon såväl kaffebröd som bagu- etter till försäljning.

Albackens byaförening lade ner affären i juni, men redan den 7 juli öppnades den på nytt. Den drivs nu av Monica Nilsson, som har flyttat till byn och köpt den tidigare lärarbostaden. Hur det kommer att gå med affären i framtiden vet hon ju ingenting om, men just nu går den lysande. Hon planerar i alla fall en del om- byggnader i lokalerna, inte minst för att hon tycker att folk skulle behöva ett fik i byn. Dessutom behöver hon själv ett större utrymme för kontor. Affären är in- rymd i ”Villa Albacken”. Huset var från början tänkt som äldreboende, men så blev det inte. Där finns sju lägenheter. Samtliga är uthyrda. Den 16 augusti pla- neras surströmmingsskiva för kunderna i affären, och då kommer säkert ganska många.

Byaföreningens ordförande Åke Johans- son, som flyttade till byn i fjol, berättar entusiastiskt om tillståndet där.

Alla verkar nöjda med att affären är öp- pen igen. Det hade framkommit vid byamötet föregående kväll. Helena Portlid är anställd i affären, ty Monica Nilsson hinner inte arbeta där så mycket själv. Hon har även en annan firma, ”Monicas Städ”, där de flesta kunderna befinner sig långt från Albacken. Men det kan kanske ändras så småningom, säger hon.

En stor anledning till den ökade kundtill- strömningen i affären är att Statkraft SCA Vind AB har påbörjat uppbyggnaden av 37 vindkraftverk på Mörttjärn- berget, som ligger på 500 meters höjd ca en mil sydväst om byn. Just nu arbetas det med gjutning av fundament. Vind- snurrorna ska byggas nästa sommar.

Inga protester har hörts angående dessa vindkraftverk, trots att någon vinge kan komma att bli synlig bortom bergen.

Ca 100 vindkraftarbetare finns nu på plats i Albacken och Sörbygden. De bor i rum, sommarbostäder och husvagnar. Men det finns även många turister i byn, bl.a. på Albackens Jakt&Fiskecamp och på Notåvallen.

Inte är det så underligt att det råder en Klondykestämning i Albacken just nu.

Besökare Runa Westman

På gång i Albacken 17/8:

Tunnbrödsbak och pizzahak vid forsen. Ute eller inne beroende på väderlek.
Tunnbrödförsäljning 15.00-17.00 Pizzahaket börjar 17.00

Det skulle ju inte bli så här!

Ideligen förlorade vi kontrollen över vårt drickande. Det blev bara värre och värre. Vi var på väg i en nedförsbacke och hade tappat kontrollen. Vi var inte ensamma.

Nu träffas vi, män och kvinnor från samhällets alla hörn och hjälper varandra att tillfriskna från alkoholism.

Det fungerar.

Känner du igen dig är du välkommen till oss.

AA är anonymt och det kostar inget.

Anonyma Alkoholister
Kälarnegruppen
Västane församlingshem
073 041 39 11

Fredagar 18.00

Bakfjåla har gått sönder!

Västane byförening behöver en ny eller bättre begagnad med minst 60 cm diameter och ganska långt skaft.

Har du någon sådan att sälja eller skänka bort?

Ring Margareth Weman tel 0696- 402 71

Hjärtligt TACK
till er alla som
uppvaktade på min
födelsedag!
Daniel Jonsson

OM SOPOR

*Containern för pappersförpackningar är alltid full!
Tänk att dom inte kan tömma lite oftare!*

Sådana klagorop har jag hört då och då i Kälarne med omnejd. Och i ärlighetens namn: Jag har nog sagt det själv också, någon gång. Förra veckan hade en stackars sopsorterare nödgats lämna sitt avfall på vägen, utanför containern.

Men kolla!
Inte en enda tillplattad
kartong!

Finns det kanske en superenkel lösning på problemet?

Om vi alla tog och läste och sedan följde anvisningarna i "Renhållningsguide" angående avfallshantering i Bräcke kommun, så skulle måhända sopcontainern räcka till åt alla – utan någon extra tömning. Eller vad tror du?

Runa Westman

DEN HAR DU INTE HÖRT

Sistlidna lördag samlades jaktlaget för att röja älgpass och bygga nya jakttorn. Allt gick som planerat, ända tills ropet ekade:

- Jag har tappat en hörapparat!

Många lade ner arbetet och övergick till att söka efter den. Likt nosande älghundar gick de fram på bred front över varje område där den nu halvt hörande hade befunnit sig.

Allt utan resultat.

Till slut blåstes ”återsamling” och den olycklige åkte hem.

Väl inkommen i farstun drog han av sig stövlarna.

Plopp! lät det på golvet. Bland barnnålar och spindlar som följt med ur stövelskaftet låg – HÖRAPPARATEN!

Glad i hågen kunde jägaren senare återvända till den trevliga jaktfesten, som inleddes med en skål för apparaten.

enligt Jan-Åke

Ett och annat jakttorn byggdes i alla fall under dagen.

På gång:

Gastsjöns Bygdegård 15/8:
Höstens BINGOSÅSONG
inleds 18.45

Sörbygden Tossengård 28/8:
Trivselträff med
Evert Markusson 11.00.
Sopplunch

Gympasalen Kälarne 10/9:
Måndagsgympan börjar 19.00

Gympasalen Kälarne 20/10:
Komigånggympan börjar 19.00

Medlemsinfo Kälarnebygdens kooperativa förening:

Genom att vara medlem stöder Du föreningens ambitioner att verka för en positiv utveckling för Kälarnebygdens invånare, företag och föreningar. För att bli medlem betalar Du/Ni en engångsinsats och en årlig medlemsavgift.

Medlemsavgifter 2012:

	Enskild	Förening	Företag
Insats (engångs-)	50	100	500
Årlig medlemsavgift	50	100	200

Bankgiro, 5404-9606

KälarneNytt kan Du också läsa på www.kalarnenytt.se

Nästa nr av KälarneNytt, nr 5 utkommer den 14/10 2012

Manusstopp: 6/10

Redaktör: Runa Westman, 0696-40516, eller 070-3491209,
e-post runwes@telia.com

Annonser och Sponsring: Michael Löfgren, 070-6665674 eller
0696-40301 (hem), e-post michael.lofgren@poles.se